

ON'lardan ÜÇÜ

Turan EROL

DOĞUŞ Galerisinde Nevin ÇOKAY'ın sergisi devam ederken 10 Nisan 1967 günü Butik A da Orhan PEKER'in baskı tekniği ve yağlı boya ile yaptığı çalışmalar sergilendi. Arkasından, Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde Milletlerarası Türk Kadın Sanatçılar Kulübünün düzenlediği karma sergi içinde Leylâ GAMSIZ'ın dört eserini görmek fırsatını bulduk.

Nevin, Orhan ve Leylâ ondokuz yıl önce kurulan beş, altı yıl boyunca sanat hayatımızda varlık gösterdikten sonra da şılın ON'lar Grubu üyelerindendir. ON'lar Grubu sanatçıları 1954 yılından bu yana bir daha toplanıp karma sergi açamadılar ama varlıklarını duymaktan, çalışmalarını sürdürmektен geri kalmadılar. Hiç olmazsa ON'ların çoğunluğu kalbur üstünde kalmayı başarabildi. Bu görüş açısından hareketle diyebiliriz ki, Leylâ'nın bir karma sergi içinde başarıyla yer alması, Nevin'in ve Orhan'ın aynı günlerde yıllık kişisel sergilerini açmış olmaları sevilmeyecek bir rastlantıdır.

Türk Kadın Sanatçılar Kulübünün karma sergisinde Leylâ'dan başka, resim alanında Maire Aral, Aliye Berger, Eren Eyüpoğlu, Azra İnal, Kristin Saleri, Hilâl Sanda, Nevin Göker Ulutaş, Saadet Zafir, heykel alanında Kadriünisa Aydemir, Zerrin Bölükbaşı Nermin Faruki, seramik alanında Füreyâ Koral, Jale Ertugan Yılmazbaşar ve Tervika Altınova gibi

tanınmış sanatçılarımızın eserlerini buluyoruz. Ankaralı sanatseverlere sunulan bu güzel sergide yer alan eserlerden sıcaklığına, ayrı ayrı ve gereğince söz etmeme olanak yok. Özellikle Eren Eyüpoğlu'nun «Mor baş» ını, Aliye Berger'in gravürlerini, Kristin Saleri'nin yağlı boyalarını anmak, ele almak isterdim. Yukarıda da belirttiğim üzere, Orhan Peker ile Nevin Çokay'ın kişisel sergilerinin açık bulunduğu bir sırada, Leylâ Gamsız'ın en yeni dört eseriyle karşılaşmak benim bir seçme yapmağa götürüyor ve bu üç eski arkadaşı bir arada düşünürüyör. Bu nedenden, Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde açılan ikinci sergiden, Fethi Kayaalp'in geriye bakan (Rétrospectif) çizgi ve baskı işler sergisinden gelecek yazımda söz edebileceğim.

ORHAN PEKER

Orhan son sergisiyle çok ilginç ve çarpıcı bir çalışma dizisini, İTFAİYECİLER konusundan yaptığı baskı resimleri sunuyor. Sergide iki yıl önce sergilenen yük beygirleri dizisinden kalma at başları da yer alıyor ve bu at başları olanca sevimlilikleriyle serginin yağlı boya işler bölümünü meydana getiriyor. Fakat ağırlık İtfaiyeciler dizisinde.

Orhan'ın İtfaiyecilerle altı yıldan beri uğraşıp durduğu, onu yakından tanıyanlarca biliniyordu. Hikâye şu: Orhan yerleşmek üzere Ankara'ya geldiği günlerde Hergele Meydanına yakın bir o-

telde kalır. Odasının penceresi İtfaie Müdürlüğüne bakmaktadır. Sık sık verilen alarmlarla sağa, sola koşuşan, merdivenlere tırmanan, hortuma yapışıp oradan oraya seğırten İtfaie erlerinin devinimleri onu etkiler. Bir yangın alevinin aydınlığı üzerine düşmüş İtfaiyecilerin karaltıları gözlerinin önüne gelir. Bundan sonrası sanatçının bu konuyu resim dünyasına sokabilmek için yaptığı ısrarlı çalışmaları öyküsüdür.

Soylu bir ressamın bütün çabası bir noktada toplanır: Doğada işlenmemiş durumda bulunan biçim, hareket, renk, ışık ve gölge gibi değerleri ayıklamak, seçmek, düzene koymak, yoğunlaştırıp yeniden biçimlendirmek ve sonunda resim dünyasına mal etmek...

Orhan İtfaiyecilerde kişisel eğilimlerine uygun, fantazisine olanak veren bir figür yakalamış oluyor. İtfaiyeciler, siyah ve beyazın tadını çıkarmayı bilen, «leke»lerle düşünen, lekelerle resmeden bir ressama sonsuz olanak sağlıyor, Orhan bu figürle fantazisini rahatlıkla işliyor, katıksız resim biçimleriyle gittikçe soyutlaşan istifler buluyor. Eğilip doğrulan, öteye beriye seğırten bu eğri, büğrü, Karagözüm-sü, Hacivatımsı, ecinli figürlerini yangın alevinin parıltısına denk aydınlıktaki yüzeylerde akla gelmedik istiflerle sunuyor.

Orhan, doğuştan ressam ve özellikle büyük bir grafik ustası, dersem abartmış olman.

NEVIN ÇOKAY

Geçen hafta yayımlanan yazımda Nevin'in resimlerindeki belirgin yanlara, değerlere işaret etmeğe çalışmıştım. Aradan geçen bir hafta içinde Nevin'in sergisini bir kaç kez daha gezdim, sonunda Nevin'in ağır basan yanının renkçilliği olduğu sonucuna vardım. Nevin arada bir oyluma (hacim), heykelsi biçimlere ilgi duysa da, kompozisyonlarını bir konu, bir öykü üzerine kurmağa heveslense de onun gücü renkteki duyarlığından, renk sevgisinden gelmektedir.

LEYLÂ GAMSIZ

Bir zamanlar Leylâ bir oturuşta, bir nefeste pırıl pırıl renklerle bir tavalı tereyağdan kıl çekercesine kapatır, gözünü önüne taptaze bir demet çiçek gibi bir resim koyardı. Leylâ'nın çalışmasındaki bu rahatlığa, ondaki verimli ressam kişiliğine imrenilirdi.

Üç, beş yıldır Leylâ'ya bir şeyler olmuş. Eski Leylâ gitmiş, yerine terdirgin, kolay beğenmez, işini güçleştiren, işi güç yorucu yanından alan bir başka Leylâ gelmiş. Gene rençli, ama bir başka anlamda. Türk Kadın Sanatçılar Kulübünün karma sergisinde yer alan manzaralarında üst üste, içiçe gelişip zenginleşen soluk pembelerin, morların, çürük yeşillerin, uysal toprak sarılarının yarattığı renk uyumuna doymuyor. Bu resimler önünde duyduğumuz, acılık, burukluk ve onulmaz bir hüzdür.